

هۆکاره گانی زیادبوونه وهی جموجۆله گانی داعش

08-08-2022

نووسه ره گان

ئه عیاد تۆفان

کورته : دوا جموجۆله گانی داعش و مه ترسییه گانی ریکخراوه تیرۆستییه که له سه ره هه ریمی کوردستان و عیراق

لە ماوەی رابردوودا جموجۆلى داعش لە عىراق زىادى كىردوووتەو و ئەمەش جارىكى دىكە، سەرئىسپەكەنى بۆ سەر ئەو رىكخراوە راکىشايەو. هەرچەند عىراق لە رۆژى 9 دىسەمبەرى 2017 دا دەرکردنى "داعش" و سەپاندنى كۆنترۆلى تەواوى بەسەر سەرئىسپەكەنى خاكى و ئاتەكەيدا بە درىزايى سنوورى سوورياسەو راکەياندبوو، بەلام شانە خەوتووەكەنى سەر بەو رىكخراوەكە كۆتايان پىن نەهات و لە دواى ئەو راکەياندنى سەرئىسپەكەنى، داعش تەوايەتە چەندىن ئۆپراسىونى گىرنگ لە هەريمى كوردستان، عىراق و سوورياسە ئىسپەكەنى.

چالاکبۆنەو دەعش

لە راستیدا عىراق تەواو ئىسپەكەنى نەتەوايەو كۆتايى بە داعش بەيئەت. تەنيا لەو كاتەو دەي كە بەغدا سەرئىسپەكەنى بەسەر داعش راکەياند، ئەو رىكخراوە زياتر لە 3 هەزار ئۆپەراسىونى ئىسپەكەنى تەواو كە بەشەيى زۆريان فراوان و ستراتىژى بوون! تەنيا لە مانگى تەموزى رابردووشدا، ئەو رىكخراوە تەوايەتە 26 ئۆپەراسىون لە عىراق ئىسپەكەنى. 8 يان لە باكوورى بەغدا، 4 لە موصل، 5 لە دىيالى، 5 لە كەركووك، 3 لە سەلاحەددىن و 1 ييش لە بابل بوو.

داعش چەقەستوويى سياسى لە عىراق بە دەرفەت زانيو بۆ چالاککردنەو دەي خۆى. ئەو دەپەيئەت لەرەيگەي كىردەوەكەنى، بۆ جەماوەر و خەلكەكەنى سەلمەيئەت كە هەيشتا كارايە و تەوايى ماوە. ئەمەش يارمەتيدەر دەپەيئەت بۆ رىكخراوەكە تەواو تەواكەنى خۆى لە رەيگەي مەيدايەو پيشانەت و بەكارى بەيئەت. لەماوەى سالى رابردوودا، داعش تەوايەتە بە چەي هەيش بکاتە سەر ناوچەكەنى نىوان سىگۆشەي باشوورى كەركووك، سەلاحەددىن و دىيالى.

داعشى ئىسپەكەنى بە راورود بە داعشى سالى رابردوودا

لە رابردوودا ئۆپەراسىونەكەنى داعش لەسەر ئاستى و ئات بوو. بەلام ئىسپەكەنى ئۆپەراسىونەكەنى ئەو رىكخراوە بەسەر و بىلەتەكاندا دابەشكراون كە برىتەن لە وىلەيەتەي موصل، ئەنبار، سەلاحەددىن و دىيالى. ئەمەش واىكردووە كارەكەنى رىكخراوەكە ناوئەندى بىت. بۆ نمونە ئىسپەكەنى والى يان خۆدى تىرۆرستەكە، ناوچە، شىواز و كاتى هەيشەكەنى دياريدەكەت. ئەويش لە كاتىكدا بەسەر رابردوودا كارەكەنى زياتر ناوئەندى بوون و، دەبوايە پيش هەموو شەي، رەزامەندى «والى» وەرگىردايە. ئىسپەكەنى بەي رەزامەندى «والى» ئۆپەراسىون دەكرىت و ئەمەش فراوانىيەكە لە جۆرى كىردەوەكەنى داعش دروستكردووە. ئىسپەكەنى داعش تەوايى داگرىكردنى گوندىك، قەزا يان پارىزگەيەكە نىيە، بەلام رىكخراوەكە هەيشتا تەوايى ئىسپەكەنى فراوان و هەيشكردنە سەر پۆلىسى فیدرالى هەيە. دوايىن هەيشيشيان لەسەر پۆلىسى فیدرالى بوو لە ناوچەي مەتبەيەكە لە رۆژەلەتە پارىزگەي سەلاحەددىن. لە ئەنجامى ئەو هەيشەشدا 6 پۆلىس گيانان لەدەستدا و چەندىن كەسى دىكەش برىندار بوون.

تەواو ئىسپەكەنى تەنيا مەريەكەنى داعش كوژراون و سەركرديەتەيەكەنى دىكەي رىكخراوەكە نەكرانەتە ئامانج. مردنى مەريش لەناو داعشدا كارىگەرى لەسەر كارەكەنى رىكخراوەكە نابىت، چونكە پيش ناستنى ئەو مەريە كوژراوە مەريكى دىكەي بۆ دەستىشان دەكرىت.

تاكىكە نوپەكەنى داعش چىن؟

لە دواى لە دەستدانى تەوايى مەريە و پىداويستىيە سەربازىيەكەنى، داعش گەپايەو پىگەي سەرەتايى دامەزراندنى خۆى. ئەمەش واىكرد داعش شىوازى كىردەوەكەنى بگۆرەت. ئىسپەكەنى زياتر فۆكەس دەخاتە سەر تىرۆرکردن، چاندنى بۆمب لەسەر رىگا و ئۆتۆمبىلەكەنى، ئۆپەراسىونى كوشتن بە قەناس، هەيشكردنە سەر ئەو خالەنەي پشكەين كە لە بەكەديەو دەورن، دانانى خالى پشكەينى ساختە لەسەر رىگەي نىوان شارەكەنى و تەقەكردنى ناپاستەو خۆ لەرەيگەي هاوون. ئەم شىوازە ناوئەندى و لۆكالىيە دەپەتە هۆكارى زىادبوونى هەيشەكەنى داعش بۆ سەر عىراق و هەريمى كوردستان. ئەمانەش هەر وەك چۆن نىچىرفان بارزانى، سەرۆكى هەريمى كوردستان ئامازەي پىن كىرد، پىويستى بە "هەماهەنگى زياتر لە نىوان سوپاي عىراق و پيشمەرگە و پالىشتنى هاوپەيمانى نۆدەوولەتەي هەيە" بۆ ئەو دەي بەرپەرج بەرپەتەو.

بىنەستى سىياسى و جموجۆلى داعش

دامەزراوہى سەربازى عىراقى بە ھەموو بەشەکانیەو، تەنانەت بە پۆلىسى فیدرالیشەو سەر بە حیزب و لایەنە سىياسیەکانن. تەنانەت ھیچ دامەزراوہیەکی ئەمنى نییە لە عىراقدا کە فەرمان تەنیا لە یەک لایەن وەرگرتت. ھەرۆھە دامەزراوہ سەربازییەکانیش ھەر وەک پۆستە سىياسیەکان لەسەر پیکھاتەکان بەشکراوہ. جگە لەمەش چەندین ھیزی دیکە ھەن فەرمان لە دەرەوہى عىراقەوہ وەرەگرن. بۆیە ئەو دامەزراوہیە لەژێر ھەمان کاریگەرى دەبیت کە لەسەر ئەو حیزب و کەسایەتیە سىاسیەکانە ھەبە.

ھەر دا بەشبوونیک یان ئالوزیەکی حیزبى و سىاسى رەنگدانەوہى تەواوى لەسەر کارى دامەزراوہ سەربازییەکانى عىراق دەبیت. بىجگە لەو، لەم کاتانەدا دامەزراوہ سەربازییەکانى عىراق چەندین ئەرکى دیکەیان پىسپىردراوہ کە دەتوانیت سەرنجیان لەسەر شەرى دژى داعش کەمبکاتەوہ. وەک پارێزگارى لە دامودەزگاکان، پاراستنى خۆپشان دەران و رووبەرپووبوونەوہى میلیشیاکان.

کۆتایى

چالاکبوونەوہى داعش لە عىراق کاریگەرییەکی بەھیز و راستەوخۆى لەسەر سەقامگىرى و ئاسایشى وڵات دەبیت. ئەمەش لە داھاتوودا دەبیتە رىگر بۆ بەردەوامبوونى پڕۆژەکانى وەر بەرھینان لە عىراق و ھەریمی کوردستان. ھەرۆھە ئەم چالاکبوونەوہیەى داعش دلەراوکییەکی زۆرى بۆ دانیشتوانى عىراق دروستکردووەو پىویستە جارێکی دیکە سەرنجەکانى بخرینەوہ سەر .